

ในต่างประเทศมีฉีดวัคซีนต่างชนิดหรือต่างบริษัทผู้ผลิต โดยเหตุผลส่วนใหญ่ คือ

- ป้องกันการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากวัคซีน (AstraZeneca ในเข็มสอง)
- แก้ปัญหาวัคซีนขาดแคลน
- ฉีดกระตุ้นภูมิ (booster dose) ในประชากรกลุ่มเสี่ยงสูง

ประเทศแคนาดาแนะนำให้ฉีดวัคซีนเข็มที่ 2 เป็น Pfizer-BioNTech ในผู้ที่ได้รับ AstraZeneca เป็นวัคซีนเข็มแรก เพื่อลดโอกาสการเกิดอาการข้างเคียงชนิดรุนแรง ในประเทศอิตาลี ให้ประชากรอายุต่ำกว่า 60 ปี เปลี่ยนวัคซีนเข็มที่ 2 เป็น mRNA ในผู้ที่ได้รับ AstraZeneca เป็นวัคซีนเข็มแรก โดยฉีดห่างกัน 12 สัปดาห์ เพื่อเพิ่มภูมิคุ้มกันให้สูงขึ้น

ทั้งนี้ การฉีดวัคซีนแบบสลับหรือเปลี่ยนชนิดเป็นวิธีที่ใช้ในการฉีดวัคซีนในโรคติดเชื้ออื่น ๆ มาก่อนอยู่แล้ว จึงเป็นวิธีที่หลายประเทศนึกถึงเมื่อต้องบริหารจัดการวัคซีนภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ

ประเทศ	เข็มที่ 1	เข็มที่ 2	คำแนะนำ	เหตุผลในการเปลี่ยนชนิดของวัคซีน
แคนาดา	1. mRNA 2. AstraZeneca ในผู้ที่แพ้หรือมีข้อห้ามใช้วัคซีน mRNA	mRNA	สำหรับผู้ที่ได้รับวัคซีนเข็มที่ 1 เป็น AstraZeneca ในช่วงที่วัคซีน mRNA ขาดคราว ยังแนะนำให้ฉีดวัคซีน mRNA เป็นเข็มที่ 2	มีปัญหาเรื่องวัคซีน mRNA ขาดคราว ประชาชนบางส่วนจึงได้รับ AstraZeneca เป็นเข็มที่ 1 และมีการแนะนำให้ฉีดวัคซีน mRNA เป็นเข็ม เพื่อลดอาการไม่พึงประสงค์
ฟินแลนด์	AstraZeneca	mRNA	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 65 ปีที่มีความเสี่ยงจะเกิดลิ่มเลือดอุดตันจากการได้รับวัคซีน AstraZeneca เข็มที่ 1 แนะนำให้ฉีดเข็มที่ 2 เป็นวัคซีน mRNA โดยห่างจากเข็มที่ 1 นาน 12 สัปดาห์	ป้องกันการเกิดอาการไม่พึงประสงค์ลิ่มเลือดอุดตัน
เยอรมัน	AstraZeneca	mRNA	ผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไปและได้รับวัคซีน AstraZeneca เป็นเข็มที่ 1 แนะนำให้ฉีดวัคซีน Pfizer หรือ Moderna เป็นเข็มที่ 2	ป้องกันการเกิดอาการไม่พึงประสงค์ลิ่มเลือดอุดตัน
อิตาลี	AstraZeneca	Moderna	ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี และได้รับวัคซีน AstraZeneca เป็นเข็มที่ 1 ให้ฉีดวัคซีน mRNA หรือ Moderna เป็นเข็มที่ 2 โดยห่างกัน 8-12 สัปดาห์	เป็นการกระตุ้นภูมิคุ้มกันที่ดีกว่าการฉีดวัคซีนชนิดเดียวกัน
เกาหลีใต้	AstraZeneca	Pfizer-BioNTech	ผู้ที่ได้รับวัคซีน AstraZeneca เป็นเข็มที่ 1 ให้ฉีดวัคซีน Pfizer เป็นเข็มที่ 2	มีปัญหาเรื่องวัคซีน AstraZeneca ขาดแคลน

ขณะนี้ข้อมูลการฉีดวัคซีนแบบสลับหรือเปลี่ยนชนิด เฉพาะการฉีดวัคซีน AstraZeneca ร่วมกับ Pfizer-BioNTech โดยพบว่า การฉีดวัคซีน AstraZeneca เข็มแรก ก่อนสลับเป็น Pfizer-BioNTech ในเข็มที่สอง ให้ผลดีกว่าการฉีด AstraZeneca ทั้งสองเข็ม แต่ยังไม่มียข้อมูลการฉีดวัคซีน AstraZeneca ร่วมกับ Moderna ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษามาก่อน บางประเทศถือว่าวัคซีน Pfizer-BioNTech กับ Moderna ใช้แทนกันได้ เนื่องจากเป็นวัคซีนชนิด mRNA เช่นเดียวกัน แต่ข้อมูลในเรื่องนี้ยังต้องรอการยืนยันด้วยหลักฐานเชิงวิชาการต่อไป

ข้อมูลจากฐานข้อมูล MOPH Immunization Center พบว่า ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ประเทศไทยมีคนไม่รับวัคซีนซิโนแวคเข็มที่สองจำนวน 66,477 คน จากจำนวนคนที่ครบกำหนดได้รับวัคซีนซิโนแวคครบ 2 เข็มแล้ว 961,526 คน คิดเป็นร้อยละ 7 จำนวนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ภาครัฐอาจพิจารณาให้มีแนวทางชัดเจนสำหรับคนกลุ่มนี้อาจมีอาการแพ้วัคซีนซิโนแวคเข็มแรก เช่นเดียวกับในต่างประเทศ เพราะคนที่ได้รับวัคซีนเข็มเดียวอาจไม่มีภูมิคุ้มกันเพียงพอในการป้องกันการติดเชื้อ การป่วยหนักหรือเสียชีวิต

เอกสารอ้างอิง

1. NACI. Archived 12: Summary of NACI rapid response of June 1, 2021 2021 [cited 2021 17 June 2021]. Available from: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/immunizationnational-advisory-committee-on-immunization-naci/recommendations-use-covid-19-vaccines/rapid-response-interchangeability/summary.html#a1>.
2. Yle. Finland to give mRNA boosters to AstraZeneca jab recipients 2021 [Available from: https://yle.fi/uutiset/osasto/news/finland_to_give_mrna_boosters_to_astazeneca_jab_recipients/11928166.
3. local t. Germany recommends mRNA Covid vaccine after AstraZeneca 2021 [updated 1 July 2021]. Available from: <https://www.thelocal.de/20210701/german-experts-recommend-mrna-covid-vaccine-after-astazeneca/>.
4. AIFA. AIFA approves vaccine mix in subjects under 60 years of age who have received the first dose of Vaxzevria 2021 [Available from: <https://www.aifa.gov.it/en/-/aifa-approva-la-vaccinazione-mista-per-i-soggetti-under-60-che-abbiano-ricevuto-una-prima-dose-di-vaxzevria>.
5. Cha S. S.Korea to mix-and-match COVID-19 vaccine doses for 760,000 people: Reuters; 2021 [Available from: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/skorea-mix-and-match-covid-19-vaccine-doses-760000-people-2021-06-18/>.
6. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข